

Studentombudets årsrapport

Studieåret 2019/2020

Universitetet i Stavanger

INNHold

1. Om rapporten	4
<i>Formålet</i>	4
<i>Studentombudet</i>	4
2. Henvendelser fra studenter	5
<i>Studentombudets behandling av henvendelser</i>	5
<i>Fakultetsfordeling</i>	6
<i>Kategorifordeling</i>	7
3. Saker og anbefalinger	9
<i>Særlig om kategorien eksamen</i>	9
<i>Særlig om kategorien opptak/studierett</i>	11
<i>Særlig om kategorien studierelatert</i>	12
<i>Særlig om kategorien administrativt</i>	13
<i>Særlig om kategorien læringsmiljø</i>	14
<i>Særlig om kategorien tilrettelegging</i>	16
<i>Særlig om kategorien praksis</i>	18
<i>Særlig om kategorien koronarelatert</i>	19
<i>Særlig om kategorien PhD</i>	21
4. Andre oppgaver	22
<i>Fakultets- og instituttbesøk</i>	22
<i>Deltakelse i arbeidsgrupper/møter</i>	22
<i>Opplæring av tillitsvalgte</i>	23
5. Nettverk, konferanser og møter utenfor UiS	23
6. Endelig - noen refleksjoner omkring arbeidet som studentombud i studieåret 2019/2020	24
Vedlegg	25
<i>Kategoribeskrivelse</i>	25
<i>Mandat</i>	27

FORORD

Studieåret 2019/2020 har vært spesielt. Fra et høstsemester med yrende studentliv på campus og henvendelser fra studenter om store utfordringer og prosaiske små hinder, til et vårsemester der campus lå som en spøkelsesby, bokstavelig talt spritvasket for studenter. Året har vært lærerikt, utfordrende og givende - nok en gang. Men det har vært et helt unikt år. Ulikt alle andre år. For alle.

Antibach

Universitetet i Stavanger (UiS) har hatt studentombud siden 1. januar 2015. Etter halvannet år som studentombudsvikar, kunne jeg endelig, 1. mars 2020, starte jobben som studentombud i en forutsigbar og sikker 100 % stilling med en fireårs horisont. Så gikk det 12 dager og UiS stengte. Norge gikk i Lock Down. For studentene ved UiS, som for alle andre, ble det en mildt sagt spesiell vår.

Studentombudsrollen betyr utstrakt kontakt med studenter. Selv om kontakten med studentene etter mars 2020 ikke har innebåret fysiske møter, har kontakten med studentene likevel vært helt sentral. Det er fint å se at studentombudsfunksjonen er nyttig også når alt er kaos, når det er krisetider og når universitetet må stenge. Det er en takknemlig jobb å kunne hjelpe studentene med alle typer problemstillinger, også i pandemitider. Hvem skulle tro.

Studentombudet rapporterer årlig til universitetsstyret gjennom årsrapporten. Dette er den andre årsrapporten fra nåværende studentombud. Formålet med rapporten er å gi et bilde på studentombudets virksomhet i studieåret som har gått, fra 1. august 2019 - 31. juli 2020. Samtidig legges det også opp til en sammenligning i tall med forrige rapport. Rapporten legges frem for styret ved UiS i siste møte i desember 2020.

Jeg benytter anledningen til å takke universitetsledelsen, studentorganisasjonen (StOr), ansatte og ikke minst studentene ved UiS for et godt samarbeid i studieåret som har gått!

Maren Anne Kvaløy, Studentombud UiS

1 Om rapporten

Formålet

Formålet med studentombudets årsrapport er å gi en oversikt over studentombudets virksomhet i rapportperioden, gjennom statistikk og eksempler fra studenthenvendelser. Rapporten viser de henvendelsene som har kommet til studentombudet i perioden, og er ikke ment å gi et fullstendig bilde av UiS' saksbehandling og praksis innenfor de ulike temaområdene. Det er viktig å merke seg at rapporten omhandler antall henvendelser til studentombudet, og er ikke en oversikt over antall klager eller antall kritikkverdige forhold.

I rapportperioden har studentombudet mottatt 260 henvendelser. Dette er en solid oppgang fra året før, da ombudet mottok 95 henvendelser – en økning på over 170 %. Henvendelsene kommer fra studenter ved alle fakultet. Det vil redegjøres mer detaljert om disse tallene under.

Årsrapporten for studieåret 2019/2020 er ombudets andre årsrapport etter tiltredelse i august 2018 (Vikariat frem til åremålsstilling fra mars 2020). Rapporten vil gi en oversikt over henvendelsene studentombudet har mottatt i studieåret som har gått, ombudets virke og endelig kommentarer og innspill fra studentombudet med formål og ønske om at UiS skal bli enda bedre på saksbehandling og rettssikkerhet, likebehandling, effektivitet og rettferdighet overfor våre studenter.

Rapporten er også ment å si noe om studentombudets erfaringer og funn i de sakene som ombudet har arbeidet med gjennom studieåret. En sammenligning med tall fra forrige rapporteringsperiode er naturlig, selv om formålet med rapporten først og fremst er å holde styret orientert om studentombudets arbeid og «hvor skoen trykker» i forhold til studentens studiehverdag ved UiS.

Studentombudet

Studentombudsordningen er relativt ny i Norge. Universitetet i Oslo fikk landets første studentombud i 2013. UiS fulgte etter, og fikk studentombud i 2015. Siden den gang har det blitt etablert 14 studentombud i Norge (pr. 1.8.20). 4. juni 2019 vedtok Stortinget lovfestet rett til tilgang på studentombud for alle studenter ved norske høyrere utdanningsinstitusjoner og fagskoler. Studentombudsordningen ble lovfestet.

I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler ble følgende endret:

§ 4-17 Studentombud

(1) Styret skal sørge for at alle studenter har tilgang til et studentombud.

(2) Studentombudet skal gi studenter råd og hjelp i saker knyttet til deres studiesituasjon. Studentombudet kan ikke instrueres i sitt virke. Studentombudet har taushetsplikt, jf. forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

(3) Departementet kan gi nærmere forskrift om studentombud.

I tillegg inneholder lovendringen en åpning for at studentombudet kan ansettes på åremål (Uhl § 6-4 første ledd, bokstav e)).

Universitetet i Stavanger besluttet å lyse ut stillingen som studentombud som åremålsstilling, og undertegnende ble ansatt i en fireårs åremålsstilling som studentombud fra 1. mars 2020.

Studentombudet er en uavhengig bistandsperson, som har til oppgave å hjelpe, veilede og bistå studentene i studiesituasjonen. Studentombudet ved UiS følger dermed samme modell som de andre studentombudene ved andre utdanningsinstitusjoner i Norge.

Ordningen med studentombud er imidlertid hverken nytt eller særnorsk. I USA og Canada har det vært studentombud på utdanningsinstitusjonene siden 1960-tallet, mens i Europa ble de første ombudsordningene etablert på 80- og 90-tallet. Oppgaven til ombudet er å påse at studentenes rettigheter blir ivaretatt, og at sakene får en forsvarlig og korrekt behandling. Studentombudet har ikke myndighet til å avgjøre saker, men skal forholde seg nøytral og upartisk både i forhold til studenten(e) som er involvert i en sak, og til utdanningsinstitusjonen. Studentombudet kan likevel kalle inn berørte parter til løsningsfokuserede møter, og komme med innspill som kan bidra til å belyse og løse saker. I tillegg til å bistå studenter i enkeltsaker, har studentombudet ansvar for å informere om sin funksjon til universitetets studenter samt å gi opplæring i rettigheter og plikter til studenttillitsvalgte. Studentombudet fulle mandat er vedlagt denne rapporten.

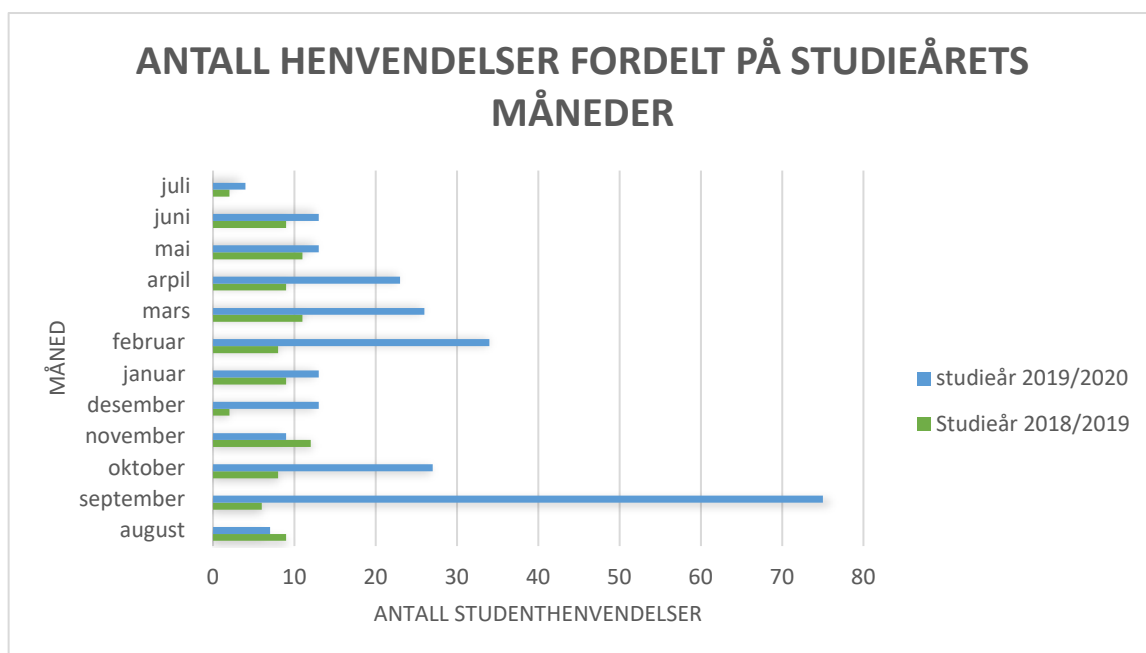
2. Henvendelser fra studenter

Studentombudets behandling av henvendelser

Det er stor bredde i sakene studentombudet får. Ikke bare er det bredde i sakenes innhold, det er også stor variasjon i hvor stor arbeidsmengde en henvendelse medfører. Noen henvendelser kan besvares med en enkel bekreftelse eller et kort svar på et konkret spørsmål, mens andre henvendelser medfører at studentombudet registrerer henvendelsen som en sak i den forstand at problemstillingen kan medføre undersøkelser knyttet til gjeldende regelverk, kontakt med aktuelle saksbehandlere på institutt og fakultetet, innkalle berørte parter til møte om saken, utredning og rimelighetsvurdering både på generelt grunnlag og i den konkrete saken.

Diagrammet under viser hvordan henvendelsene til studentombudet fordelte seg pr. måned i året som har gått, fra august 2019 til juli 2020.

Henvendelsene som kommer til studentombudet, varierer veldig i arbeidsmengde målt i tid. Studentombudet jobber med enkelte større saker over lengre tid, slik at figuren under ikke indikerer arbeidsbyrde per måned. Det er tidspunkt for når henvendelsen kom inn som registreres, uavhengig av hvor lenge det jobbes med saken. September var den måneden med flest studenthenvendelser i høstsemesteret, og februar toppe i vårsemesteret. Tabellen under viser tydelig at det har vært en markant økning i antall henvendelser til studentombudet dette studieåret sammenlignet med 2018/2019. September 2019 skiller seg spesielt ut, og kan nok forklares med at studentombudet i starten av september 2019 sendte, for første gang, en felles e-post til alle studentene ved UiS med informasjon om ombudet rolle og funksjon. Responsen lot ikke vente på seg, og ombudet mottok nær 60 henvendelser på få dager. I etterkant av denne responsen har studentombudet sendt ut tilsvarende e-post til alle studenter både i februar og september med informasjon om rolle, funksjon og hva ombudet kan bistå med. Dette er nok hovedforklaringen på den markante økningen i antall henvendelser til studentombudet i 2019/2020 i forhold til året før.

Fakultetsfordeling

Studentombudet registrerer mottatte henvendelser. Henvendelsene kommer via e-post, telefon, SMS, studentombudets facebookside eller fra studenter som besøker studentombudets kontor på campus. I studentombudets behandling av henvendelsene er det stor variasjon i hvordan de blir fulgt opp og ombudets involvering. Noen studenter ønsker at studentombudet bistår ved å bli med på møter med institusjonen, mens andre foretrekker å rådføre seg med ombudet uten at dette blir tatt opp i studentens møte med universitetet. Flere tar også kontakt med studentombudet og rådfører seg i forbindelse med skriving av klager eller skriftlige tilbakemeldinger. En del studenter ønsker en uavhengig person å diskutere sine opplevelser med, uten ønske om at saken blir tatt videre.

Studentombudet har taushetsplikt etter forvaltningsloven, og kontakten med studentombudet er alltid konfidensiell. Det er alltid opp til studenten selv i hvor stor grad man ønsker at ombudet skal involveres. Det er også stor variasjon i tidsbruk pr. henvendelse. Noen saker er ferdig behandlet og avklart etter en kort samtale, mens andre kan kreve mange møter, informasjonsinnhenting, utredning og oppfølging over flere uker.

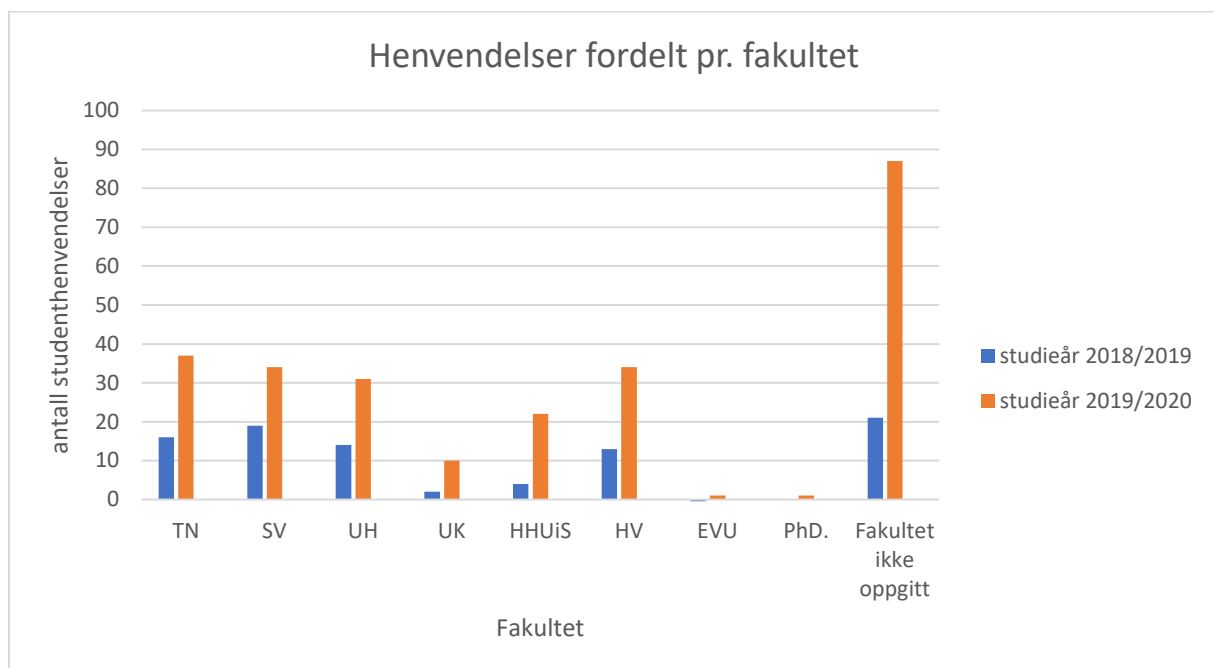
Tabellen under er bakgrunnstall om antall studenter ved UiS innhentet fra NSD Database for statistikk om høyere utdanning. (Tallene er for høst 2019).

Fakultet	Antall studenter høst 2019
Det helsevitenskapelige fakultet (HV)	1315
Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV)	2295
Det teknisk- naturvitenskapelige fakultet (TN)	2710
Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora (UH)	3370
Fakultet for utøvende kunstfag (UK)	240
Handelshøyskolen (HHUiS)	1250
Stab/fellestjenester (EVU-studenter)	380
Sum antall studenter	11560

Studentombudet mottok til sammen 257 studenthenvendelser i studieåret 2019/2020. (totalt 260, men 3 henvendelser var fra ansatte ved UiS. Disse 3 er ikke tatt med i fremstillingen av antall saker fordelt per fakultet under, og er heller ikke tatt med i annen statistikk i rapporten).

Henvendelser som er vurdert å falle utenfor mandatet til studentombudet er henvist videre uten å tas med i statistikken under. Eksempler på slike henvendelser kan være studenter som har helseutfordringer og ønsker å snakke med lege eller psykolog, studenter som har spørsmål knyttet til studentsamskipnadens studentboliger, søkere til UiS som ønsker generell studieinformasjon etc. Disse er ikke fremstilt i tabellen under, eller i rapporten generelt.

Merk at når det gjelder antall henvendelser med ukjent fakultetstilhørighet, som man ser utgjør den største bolken under, påpekes det at studentombudsordningen skal være et lavterskeltilbud for studentene, og derfor er det mange studenter som henvender seg til studentombudet uten å oppgi hvilket fakultet de studerer ved. Studenter som henvender seg, blir heller ikke bedt om å oppgi hvor langt de har kommet i sine studier.

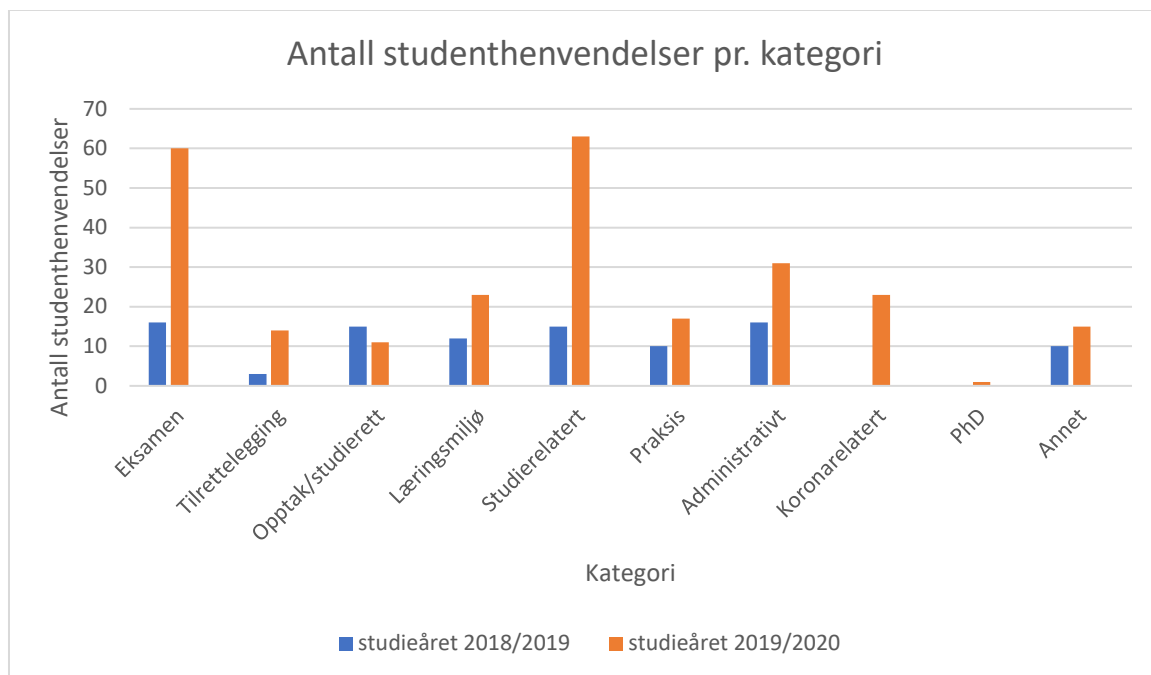
Man ser av tabellen over, sammenholdt med fig. 1, at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom antall studenter ved et fakultet og antall henvendelser til studentombudet pr. fakultet. Så er også kategorien studenthenvendelser som ikke oppgir fakultetstilhørighet størst, noe som medfører at man ikke har mulighet til å slå fast den faktiske fordelingen av henvendelser fra de ulike fakultetene. Studentombudet har vurdert å be alle som henvender seg til ombudet om å oppgi fakultetstilhørighet, men kommet til at verdien av uformellhet og av at det skal være lav terskel for å oppsøke studentombudet, gjør at dette ikke har blitt praktisert.

Kategorifordeling

Henvendelsene fra studentene er inndelt i ulike kategorier, alt etter hva som er hovedanliggende i henvendelsen fra studenten. Hovedkategoriene er tilsvarende kategoriene ved fjorårets rapport, men det bemerkes at det er tilføyd to nye kategorier; koronarelatert og PhD. Rapporten vil redegjøre

for henvendelser under hver kategori i egne avsnitt i rapporten (bortsett fra kategorien Annet, som er henvendelser utenfor studentombudets arbeidsområde).¹

Det er ikke lett å kategorisere henvendelsene studentombudet mottar. Mange av sakene er komplekse i den forstand at de kan omhandle eksempelvis klage på praksislærere, og da kan det være naturlig å kategorisere saken både under praksis, studierelatert og kanskje også læringsmiljø. Alle sakene er for statistikkens del skjønnsmessig plassert i én enkelt kategori etter en vurdering av hva som er hovedinnholdet og essensen i henvendelsen fra studenten. Leser av rapporten bes derfor anse kategoriseringen som veiledende.

Som man ser av tabellen over, er det flere kategorier som relativt sett har mange saker. Kategoriene Eksamen og Studierelatert skiller seg ut. Disse to kategoriene utgjør nær halvparten av alle henvendelsene som kommer til studentombudet. Kategorien Studierelatert er en slags samlekategori for alle henvendelser som ikke lett lar seg plassere i noen av de andre kategoriene. Typiske henvendelser her er problemer knyttet til søknader om innpass av emner, problemstillinger knyttet til kombinasjon jobb og studier, ugunstige forelesningstider, studenter som ønsker å snakke med studieveileder uten å si hva saken gjelder, etc. Dette kan også forklare hvorfor mange henvendelser havner i denne kategorien. Når det gjelder kategorien Eksamen er det lett å tenke at dette er noe alle studenter nødvendigvis er veldig opptatt av, og selv om ikke alle henvendelsene i denne kategorien handler om klage på eksamen i form av sensurklager eller klage på formelle feil, så er det mange som henvender seg til studentombudet med mer generelle spørsmål og problemstillinger som omhandler eksamen; spørsmål om når man kan forvente sensur, om man har rett på flere forsøk på eksamen, ønske om å utsette eksamen eller manglende arbeidskrav for rett til eksamen, for å nevne noen eksempler.

Likevel er den største forskjellen i studenthenvendelser dette studieåret sammenlignet med forrige rapporteringsperiode en markant økning i antall henvendelser totalt sett.

¹ Vedlagt rapporten er et dokument som gir en nærmere forklaring på hva de ulike hovedkategoriernes innhold. Oversikten er ikke uttømmende).

Det kan selvsagt knyttes bekymring til en slik økning i antall henvendelser, og tolkes dithen at langt flere studenter har behov for hjelp, råd og veiledning, og at det kan tilskrives manglende god saksbehandling på fakultetene, manglende likebehandling, dårligere studiekvalitet, mistriksel eller verre læringsmiljø. Men basert på de henvendelsene som kommer til studentombudet, innholdet i dem og hvordan henvendelsene «løses», så mener ombudet at den sterke økningen i antall henvendelser snarere er et tegn på at studentombudfunksjonen er blitt mer kjent, at man har lyktes i promotering av funksjonen blant studenter og ansatte, og at saksbehandlere, administrativt ansatte, faglærere og andre ved UiS som har studentkontakt har anbefalt studentene å ta kontakt med studentombudet. Erfaringer fra året som har gått viser at mange henvendelser til studentombudet er et resultat av at man har rådet studenten til å be om veiledning og bistand der for å «løse» sin sak. Det er gledelig og beviser at studentombudfunksjonen er nyttig og til hjelp for mange studenter.

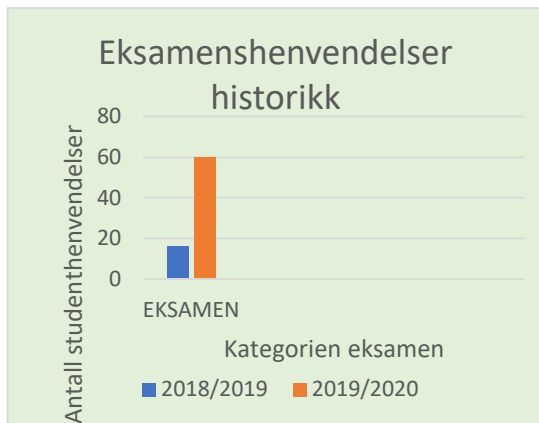
Som nevnt over er det utfordrende å kategorisere mange av henvendelsene da de kan passe i flere kategorier, også fordi noen henvendelser inneholder opptil flere problemstillinger, og er av en slik art at studentombudet kan behandle en studenthenvendelse som to separate forhold/saker. Alle henvendelser er likevel kategorisert i kun en kategori.

Andre kategorier som studentombudet også har hatt med i sin loggføring av henvendelser er kategoriene trakassering og disiplinærsak/skikkethet. Det er ikke registrert studenthenvendelser knyttet til disse kategoriene for dette studieåret. Det bemerkes likevel at innenfor kategorien læringsmiljø handler flere av sakene om studenter som har kommet til studentombudet fordi de har fått varsel om mulig skikkethetsvurdering og trenger informasjon om prosessen knyttet til dette. Grunnen til at de ikke er registrert som henvendelser om skikkethet er at studentombudet ikke vet hvordan prosessen har gått videre, og om det ble en skikkethetssak for universitetets skikkethetsnemnd. Noen studenter har også henvendt seg til studentombudet for generelle råd knyttet til det som er omtalt som mulig trakassering/mobbing av foreleser eller medstudenter. Ingen av disse henvendelsene har medført at studentombudet har blitt involvert videre i prosessen, men ombudet har selvsagt gitt råd og veiledning utfra det studentene fortalte om den situasjonen de sto i da de henvendte seg til ombudet.

3. Saker og anbefalinger

Særlig om kategorien eksamen

Mange av henvendelsene studentombudet mottar knyttet til eksamen, omhandler studenter som vil klage på sensur, klage på formelle feil ved eksamen, klage på forsinket sensur etc. i studieåret 2019/2020 var det 60 slike henvendelser. I disse sakene gir ombudet informasjon, råd og veiledning om regelverk og studentens handlingsalternativer. Men ikke alle sakene omhandler klage. Noen studenter ønsker å utsette eksamen, andre lurer på hvo mange forsøk de har på eksamen i ett emne, og hva som skal til for å søke om 4. gangs forsøk. Ved noen studieprogram arrangeres det også gruppeeksamen. Disse er ikke alltid uten utfordringer.

En fortvilet student henvendte seg til studentombudet i forbindelse med innlevering av gruppearbeid i forbindelse med eksamen, der den ene medstudenten i gruppearbeidet ble tatt for plagiat. Studentombudet kalte berørte parter inn til samtale sammen med fakultetsledelsen. Der ble det konkludert med at den som hadde plagiert måtte skrive sin del på ny, og at alle tre i gruppen hadde ansvar for oppgaven på ny innen få dager.

Studentombudet registrerer i år, som i forrige rapportperiode, at en del henvendelser fra studenter kunne vært unngått dersom saksbehandlerne på fakultetene i enda større grad hadde informert og opplyst studenten om rettigheter og plikter etter reglene i forvaltningsloven. Studentombudet vil derfor fortsatt fremheve viktigheten av å jobbe med stadig kompetanseheving for at ansatte skal ha god kjennskap til lovverket, god forvaltningsskikk- og praksis i møte med studentene. Erfaringer i år som har gått tilsier at dersom ansatte kjenner regelverket godt, og følger reglene i forvaltningsloven om plikter og rettigheter, ville med stor sannsynlighet flere studenter vært spart for frustrasjon pga uvitenhet og mangel på nødvendige opplysninger.

En student henvendte seg til studentombudet fordi hun hadde fått beskjed om at hun manglet to arbeidskrav og dermed ikke hadde rett til å gå opp til eksamen i et emne, på tross av gyldig dokumentert fravær. Det er dekan som avgjør om man likevel kan ha rett på å gå opp til eksamen på tross av manglende arbeidskrav dersom det anses som faglig forsvarlig. Studenten fikk ikke opplyst hverken at hun kunne søke om adgang til eksamen basert på gyldig fravær, ei heller rett til klageadgang i enkeltvedtaket.

Sigurd var ikke forberedt på de nye eksamensreglene

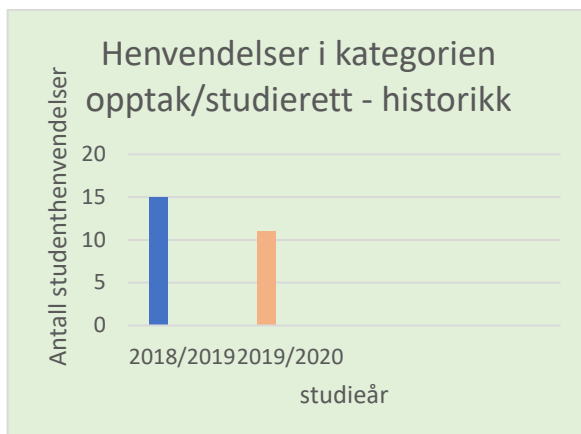
I vår digitale verden er det noen ganger en teknisk svikt som medfører store konsekvenser og ubehagelige situasjoner for studentene:

En gruppe studenter kontaktet studentombudet fordi de under skoleeksamen dagen før var blitt hentet ut av eksamenslokalet midt under eksamen. Årsaken til at de ble hentet ut var at de ikke hadde levert arbeidskravene som var obligatoriske for rett til eksamen, og dermed skulle de ikke har rett til å delta på denne skoleeksamenen. Studentene var forståelig nok veldig overrasket og synes hele situasjonen var ubehagelig. I etterkant ble det diskusjoner mellom fakultet og studentene om hvor man hadde sviktet. Studentene på sin side mente de aldri hadde fått informasjon om at de manglet arbeidskrav og at alt var som det skulle være på de plattformene studentene benytter for kommunikasjon med fakultet. Fakultetet på sin side hevdet at alt var gjort på riktig måte med tanke på å informere studentene om manglende arbeidskrav, og at studentene hadde mottatt denne informasjonen og krysset av på dette i StudentWeb. Som ombud var det også min jobb å fortelle studentene at de selv har ansvar for å følge med på informasjon som gis. Det viser seg likevel at det har skjedd en teknisk svikt i at studentene har fått tilgang i Inspira og har fått tildelt kandidatnummer for prøving i emnet. De skulle vært trukket fra eksamen og mistet tilgang til dette. På denne bakgrunn besluttet fakultetet at studentene skulle få levere arbeidskrav som manglet og ga dem rett til å melde seg til kunteksamen på nyåret. Studentombudet var enig i denne vurderingen og løsningen, men ga likevel uttrykk for, overfor fakultetet, at det ikke er ideelt at studenter fysisk hentes ut av eksamenslokalet under selve eksamen, av slike grunner.

Særlig om kategorien opptak/studierett

Henvendelsene til studentombudet som kan kategoriseres under opptak/studierett omhandler i stor grad rettigheter knyttet til utvidet studierett f.eks. på grunn av sykdom, eller andre problemer i studiesituasjonen som gjør at studenten står i fare for å miste studieretten. Det kan også handle om studenter som ønsker å klage på avslag om opptak til masterstudier, eller studenter som ønsker generell informasjon om opptak til ulike bachelorprogram. I sistnevnte tilfeller henviser studentombudet studenten til veiledningstjenesten eller direkte til studiekonsulent på fakultet.

Studentombudet registrerer at kategorien opptak/studierett er den eneste av kategoriene som har en nedgang i antall henvendelser fra forrige rapporteringsperiode. Erfaringene i disse sakene er at henvendelser til institutt og fakultet i enten konkrete saker eller saker av mer generell karakter, blir mottatt med åpenhet, imøtekommenhet og med et ønske om det beste for studentene. Det er gledelig å registrere at i de sakene der det er gjort feil fra universitetets side overfor studenten, enten konkrete saksbehandlingsfeil, eller mangel på opplysning eller informasjon til studentene, er dette beklaget og feilen er rettet opp slik at rettsikkerheten til studenten er ivaretatt.

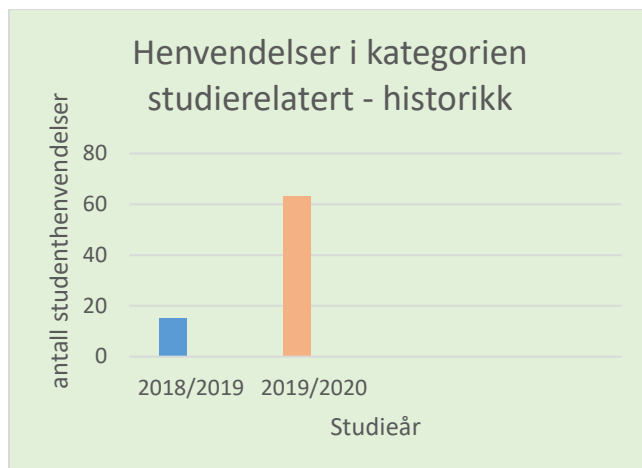

Særlig om kategorien studierelatert

Saker som kategoriseres som studierelaterte saker, og som redegjort for over, kan denne kategorien anses som en samlekategori der det er vanskelig å plassere saken/henvendelsen i kun en av de andre kategoriene, da de aller fleste henvendelser til studentombudet er studierelatert på ett eller annet vis. Derfor er også dette den kategorien henvendelser med størst variasjon i type problemstilling. Det kan være saker som omhandler undervisning, pensum, endring i studietilbudet, studie- og emneplaner etc.

I universitets- og høyskolelovens kapittel 4 om studentenes rettigheter og plikter heter det i § 4-2 at alle studenter skal ha en utdanningsplan:

«Mellom institusjonen og studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer, skal det utarbeides en utdanningsplan. Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter.» Dette er med andre ord hver enkelt students kontrakt med universitetet, og derfor viktig både for studenten og universitetet.

Studentombudet fremhevet i rapporten fra 2018/2019 at henvendelser fra studenter i mange saker er knyttet til at ikke regelverket rundt den viktigste kontrakten mellom studenten og universitetet, utdanningsplanen, er mer detaljert regulert i vårt lokale regelverk. Dette ble også fremholdt som et viktig punkt i studentombudets rapport til styret i 2019. I etterkant av dette har studie- og eksamensforskriften ved UiS blitt revidert. Studentombudet ble invitert til å gi innspill på denne revideringen, både som høringsinstans internt, men også til å komme med konkrete innspill i arbeidsgruppens møter knyttet til revisjonsarbeidet.

Det er gledelig å konstatere at rettsregelen om studentens utdanningsplan har fått noe større plass i ny studie- og eksamensforskrift. Regelen er litt mer detaljert, og den viktigste tilføyelsen til regelen er at

«Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser og universitetets ansvar og forpliktelser overfor studenten og om studentens ansvar og forpliktelser overfor universitetet og medstudentene.»

Likevel er mye av det studentombudet spilte inn til konkrete forslag til hva denne paragrafen skulle inneholde ikke medtatt. Paragrafen sier ingenting om hvilke ansvar og forpliktelser hverken studentene eller institusjonen besitter, ei heller er ikke begrepet rettigheter tatt i bruk. Både

institusjonen og ikke minst studentene har flere rettigheter som konkret kunne vært beskrevet i rettsregelen om utdanningsplanen.

Fordi mange henvendelser til studentombudet omhandler studentens rettigheter og plikter, og universitetets rettigheter og plikter i forbindelse med forelesninger, obligatorisk undervisning, deltakelse i obligatoriske studentaktiviteter, rettigheter i forbindelse med veiledning, og bruk av andre ressurser i samsvar med gjeldende studieplan eller emnebeskrivelse, er det etter studentombudet skjønnet en mangel at universitetets studie- og eksamensforskrift ikke er mer eksplisitt og beskrivende på denne området. Andre deler av forskriften er meget detaljert, beskrivende og definerende, og dette taler for at også § 3-3 om utdanningsplanen burde vært det.

Studentombudet rapporterte til styret i 2019 at man opplever at studenter, men også mange ansatte ved UiS ikke helt ser forskjell mellom studieplan og utdanningsplan. Formuleringen i § 3-3 i studie- og eksamensforskriften som innleder med at «utdanningsplanen bygger på studieplanen», mener ombudet støtter opp under og også medvirker til videreføring av denne uklarheten og skille mellom de to planene.

Uten å gå for dypt inn i dette, ville det vært mer hensiktsmessig og riktig, slik ombudet ser det, å si at studieplanen er en del av utdanningsplanen. Det er fakultetet/universitetet som «eier» studieplanen, oppsatt etter strengt regelverk og kriterier, maler og beskrivelser i forhold til innhold. Den beskriver det studiet en student har opptak til. Utdanningsplanen er studentens kontrakt med universitetet og er en «paraply» som favner flere sider ved det å være student ved UiS. Derfor mener studentombudet fortsatt at det er viktig av UiS har klart definerte formuleringer i regelverket hva utdanningsplanen skal inneholde av rettigheter og plikter for studenten og UiS.

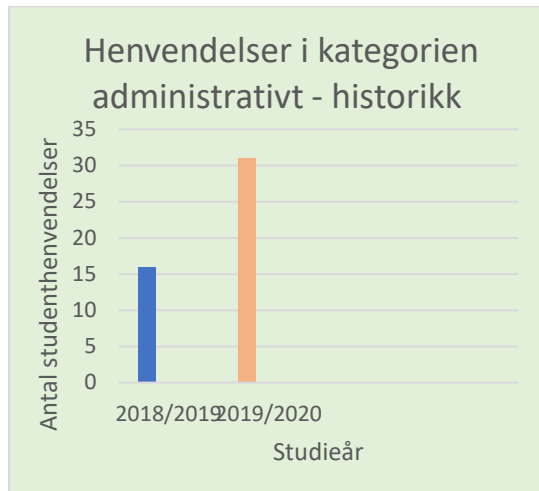
Studentombudet viderefører derfor anbefalingen fra 2019 om at ansvarlige for det institusjonelle regelverket på dette området utbedres. Det tilføyes også i den forbindelse av i nevnte forskrifts § 1-4 Definisjoner, savnes en definisjon både av begrepet *student* og begrepet *arbeidskrav*. Så lenge denne forskriften også gjelder for PhD.-studenter, da § 1-1 (2) klargjør at «denne forskriften gjelder alle studieprogram og emner ved Universitetet i Stavanger», så mener studentombudet at begrepet student burde vært definert.

Særlig om kategorien administrativt

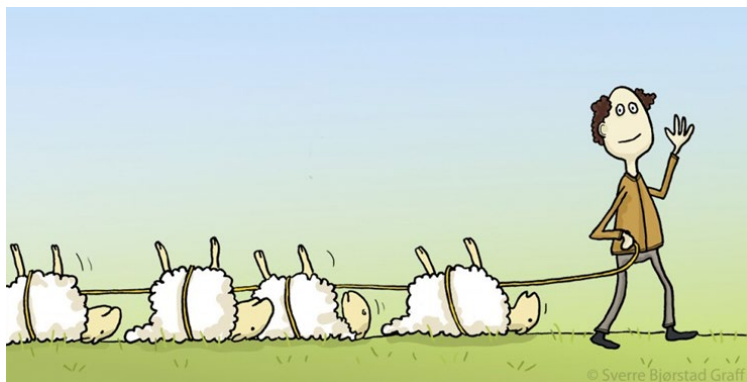
Henvendelser kategorisert som administrativt handler ofte om klage på saksbehandlingstid, mangel på begrunnelse for vedtak, manglende informasjon og kunngjøringer, ønske om å slutte eller bytte studiested og mulige brudd på saksbehandlingsregler etter forvaltningsloven; f. eks informasjon om begrunnelse, klagerett, frister for å klage og fremgangsmåte ved klage.

En gruppe studenter kontaktet studentombudet fordi UiS på sine nettsider markedsførte et bestemt valgfag som ville bli tilbudt studentene kommende høst. Flere studenter var i dialog med administrasjonen ved fakultetet før starten av utdanningen for å bekrefte at dette valgemnet skulle være tilgjengelig. Studentene fremhevet også at dette valgemnet var hele grunnen til å søke UiS og ikke tilsvarende studier andre steder. Så fikk alle studentene på studieprogrammet like før jul, etter påbegynt studium, e-post angående hvilke valgemner man kunne velge neste år, der et valgemnet var strøket fra listen. Studentene hevdet de ikke videre informasjon og begrunnelse, og kontaktet derfor studentombudet. Studentombudet ble løst fra taushetsplikten og undersøkte saken med fakultetet. Det viser seg at studentene har fått informasjon tidlig i semesteret om at dette emnet ikke ville bli tilbudt. Studentene argumenterer tilbake med at det er falsk markedsføring å reklamere for et valgemnet i rekrutteringsprosessen, for deretter å stryke det. Men det viser seg at fakultetet har gjort

alt riktig når de i markedsføringen av studieprogrammet og gjeldene emnebeskrivelse har informert om at «alle valgtilbud igangsettes under forutsetning av at det er nok studenter på emnet». Studentombudet har ikke hørt mer fra studentene etter dette.

Saken over er et eksempel på at også studentene har plikt til å følge med på informasjonen som gis, og sette seg grundig inn i studieplan og emnebeskrivelser. At studentene har en slik plikt og at de må være klar over det, er med på å forsterke viktigheten av en godt regulert utdanningsplan som inneholder en beskrivelse av slike plikter. Inntrykket til studentombudet er at mange studenter forventer og anser at det er universitetets plikt å sørge for at informasjonen som gis blir mottatt og lest. Mange har lett for å glemme at det følger en plikt med det å være student og at en del av denne plikten handler om å holde seg oppdatert, lese e-post og følge med på de kommunikasjons- og informasjonsplattformene universitetet bruker (jf. Studie- og eksamensforskriftens § 3-3 om Utdanningsplan om gjensidig forpliktende avtale).

Bastiansen var godt kjent for sine lange fåredrag

Særlig om kategorien læringsmiljø

Studentenes lovfestede rett til tilgang på studentombud er et viktig signal til sektoren og ikke minst studentene om at studentenes rettigheter og plikter skal ivaretas. I universitets- og høyskoleloven er § 4-3 viet studentens rettigheter og universitetets plikter knyttet til læringsmiljøet ved institusjonen:

§ 4-3. Læringsmiljø

(1) Styret har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. (...)

(2) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal det, så langt det er mulig og rimelig, sørges for

a) at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomhet som drives.

b) at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklime og luftkvalitet.

c) at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige.

d) at lokalene er innredet slik at uheldige fysiske belastninger for studentene unngås.

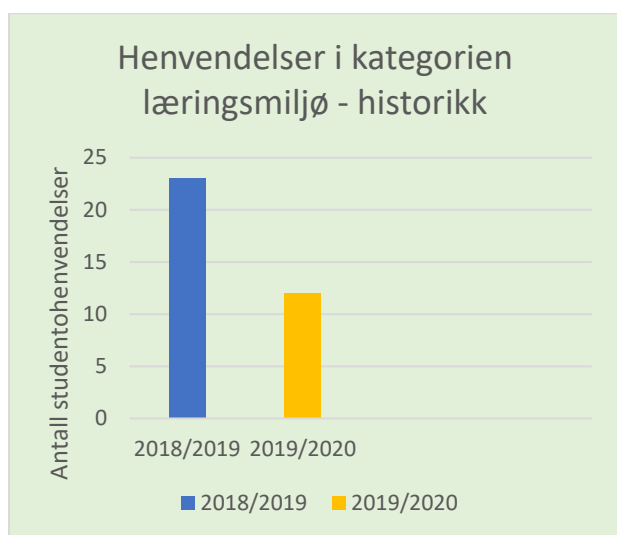
e) at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges.

f) at tekniske innretninger og utstyr er forsynt med verneinnretninger og blir vedlikeholdt slik at studentene er vernet mot skader på liv og helse.

g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved institusjonen.

h) at læringsmiljøet er innrettet for studenter av begge kjønn.

i) at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Studentombudet har mottatt 23 henvendelser som er valgt kategorisert som læringsmiljørelaterte. Læringsmiljøbegrepet er i denne sammenheng definert som studentenes fysiske og psykososiale arbeidsmiljø². I forrige rapportperiode ble det rapportert at flere studenter, kanskje særlig internasjonale studenter, henvendte seg til studentombudet fordi de følte seg ensomme, hadde lite kontakt med andre studenter, og opplevde at store deler av undervisningen foregikk ved streaming som resulterte i lite kontakt med foreleser og medstudenter. Slike henvendelser har det vært færre av siste studieår. Hvorfor vites ikke, og det kan sies å være paradoksalt all den tid man vet at Norge stengte 12. mars og alle studenter ble tvunget hjem til digitale løsninger, streaming og et stengt universitet. Kanskje ligger det noe i begrepet «felles skjebne – felles trøst». Flere henvendelser som

² UiS' Læringsmiljøutvalg (LU) definerer studentenes læringsmiljø som pedagogisk, psykososialt, digitalt, organisatorisk og fysisk læringsmiljø- altså kvaliteten på studentens omgivelser. Universell, som er det nasjonale organet for læringsmiljø og universell utforming i høyere utdanning definerer læringsmiljø som «totaliteten av fysiske forhold, planer, lærestoff, læremidler, organisering av undervisningen, arbeidsformer, vurderingsformer, sosiale relasjoner og holdninger til læring – altså alle faktorer som kan påvirke studentenes læring». (www.univerell.no)

normalt ville blitt kategorisert som læringsmiljørelaterte, har i denne rapporteringsperioden blitt satt i kategorien Koronarelatert. Mer om det i eget avsnitt.

Flere studenter har oppsøkt studentombudet fordi de sliter med angstlidelser, depresjon, høyt stressnivå og problemer med å komme i gang med studiene. En fellesnevner for flere av disse er at de er førsteårsstudenter. Vi vet at førsteårsstudenter er en ekstra sårbar gruppe, og at overgangen fra å være elev i videregående skole til å være student på et universitet kan være stor og brutal. Flere studenter studentombudet har snakket med har oppgitt manglende følelse av tilhørighet, problemer med å starte med lesing på egenhånd, redsel for å delta i forelesninger med mange studenter og manglende nære relasjoner i studiemiljøet som vanskelig og delvis utmattende.

Universitetet gjør allerede mye for førsteårsstudentene ved UiS og har et bevisst og økt søkelys på denne gruppen. Å fortsette dette arbeidet er viktig.

Universitets- og høyskoleloven sier også at «Ved institusjonen skal det være et læringsmiljøutvalg som skal bidra til at bestemmelsene i første og annet ledd blir gjennomført. Utvalget skal delta i planleggingen av tiltak vedrørende læringsmiljø, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår studentenes sikkerhet og velferd.»

Studentombudet fortsetter som observatør i læringsmiljøutvalget (LU) ved UiS, og orienterer når aktuelt om saker, prosjekter eller møter ombudet deltar i som er av interesse for utvalget.

Det ble i forrige rapport trukket frem at studenter henvender seg til ombudet fordi de har problemer med relasjonen til veileder i forbindelse med arbeidet med bachelor- eller masteroppgave. Det ble i den forbindelse anbefalt at det ses på institusjonelle retningslinjer for veiledning for bachelor- og masterstudenter. Det finnes pr. i dag lokale fakultetsvise og studieprogrambestemte retningslinjer knyttet til skriving av oppgave, som også inneholder avsnitt om veiledning, men disse inneholder ikke krav til veileder og studentens rettigheter knyttet til veiledningens innhold og kvalitet. Det er heller ikke institusjonelle retningslinjer som sikrer likebehandling. I slike retningslinjer ville det også vært riktig slik studentombudet vurderer det, og også hatt punkter som omhandler retningslinjer for håndtering av klage på undervisning og veiledning.

Det er ikke bare klage på veileder i forbindelse med oppgaveskriving som berører studentene i deres interaksjon med vitenskapelig ansatte ved UiS. En viktig forutsetning for et godt psykososialt læringsmiljø er studentenes mulighet for å si ifra om forhold knyttet til forelesning eller foreleser dersom det anses nødvendig. Her har UiS et «si-ifra-system» som del av kvalitetssystemet ved UiS, som skal legge til rette for lav terskel når det gjelder å si ifra om læringsmiljørelaterte problemstillinger. Noen studenter velger likevel å heller ta direkte kontakt med f.eks. foreleser eller fagansvarlig dersom de har noe på hjerte. Flere studenter har kommet til studentombudet fordi de har opplevd at det medførte ubehageligheter og uventede reaksjoner fra ansattes hold da problemstillinger ble tatt opp.

Særlig om kategorien tilrettelegging

Studentene ved UiS har en lovfestet rett til tilrettelegging av studiesituasjonen ved behov.

Universitets- og høyskolelovens § 4-3 (5) sier:

«Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter. Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde for utdanningsinstitusjonen. I denne vurderingen skal det legges særlig vekt på tilretteleggingens

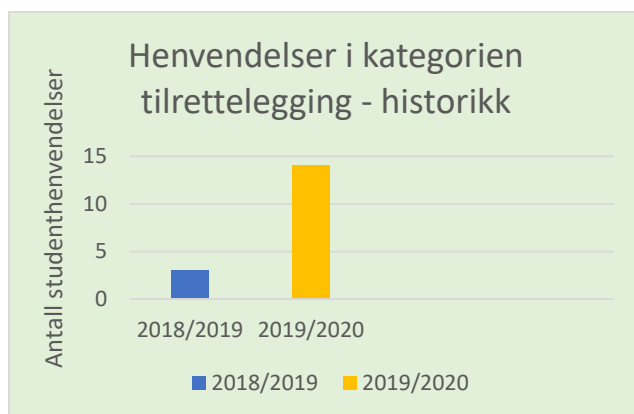
effekt for å fjerne barrierer for disse studentene, kostnadene ved tilretteleggingen og institusjonens ressurser. Institusjoner på Svalbard skal så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles i den enkelte utdanningen.»

UiS skal tilrettelegge individuelt for studenter med særskilte behov. Grensen for denne retten ligger i at det ikke skal være en uforholdsmessig byrde for institusjonen å tilrettelegge. Dette innebærer en skjønsmessig vurdering av den enkelte students søknad om tilrettelegging, og medfører også økt søkelys på rettferdighet og likebehandling av våre studenter.

UiS' egen studie- og eksamensforskrift regulerer også tilrettelegging ved prøving. Studentene ved UiS kan søke om tilrettelegging av den praktiske gjennomføringen av eksamen. Det må søkes innen angitte frister og behovet må dokumenteres.

Studentombudet fikk i denne rapporteringsperioden 14 henvendelser knyttet til tilrettelegging. Det er en økning på 11 fra forrige studieår. De fleste henvendelsene til studentombudet handler om studenter som ønsker tilrettelegging, men ikke vet hvor de skal henvende seg, hvem de skal snakke med eller hvilke rettigheter de har.

En student kontaktet studentombudet fordi hun følte seg misforstått og urettmessig behandlet. Hun hadde sagt ifra til en fagansvarlig ved sitt studium at hun var bekymret for kvalifikasjonen til en faglærer, begrunnet med at hun ikke fikk noe ut av forelesningene og mente foreleser ikke svarte ordentlig på spørsmål som ble stilt. Studentene ble da kalt inn til et møte med administrasjonen og studieprogramansvarlig ved aktuelt institutt for samtale. Denne innkallingseposten opplevde studenten som ubehagelig og overreagerende, og hun var bekymret for at de i møtet skulle handle om en skikkethetsvurdering av studenten. Som studentombud kunne jeg berolige henne med at prosessen knyttet til skikkethet ikke fungerer på den måten, og forklarte henne at hun med trygghet kunne gå i møte uten en slik bekymring. Tilbakemelding fra studenten etter møtet tydet på at møtet hadde gått bra, og at både studenten og ansatte ved instituttet innså og beklaget for skarp og upresis kommunikasjon. Saken sluttet der, og uskikkethet ble aldri vurdert.

UiS har en egen tilretteleggingstjeneste for studenter med funksjonsnedsettelse eller spesielle behov. I tillegg kan man kontakte eksamenskontoret og søke om tilrettelegging av eksamen. Studentombudets erfaring er at disse gjør en god jobb for best mulig tilrettelegging for studenter med særskilte behov. I året som har gått har ingen studenter kommet til ombudet fordi de ikke har

fått hjelp til tilrettelegging ved behov. Det er gledelig og viser at UiS gjør en solid innsats for å legge til rette for et inkluderende og universelt utformet læringsmiljø for alle studenter.

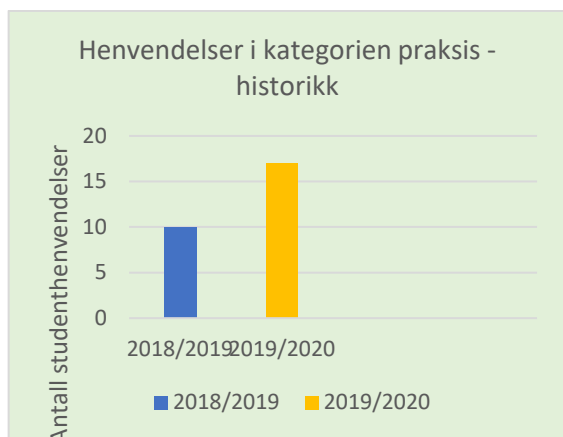
Særlig om kategorien praksis

Mange av studieprogrammene ved UiS har praksisemner. Praksis er tett knyttet opp til tematikken i teoretiske emner i studieplanene på det studieprogrammet studentene går på, fordi formålet at studentene utvikler profesjonskunnskap gjennom praktisk handling, teoretisk refleksjon og bearbeiding av egne faglige, kunnskaper og ferdigheter innen f.eks. læreryrket, sykepleie eller journalistyrket.

På flere av profesjonsutdanningen ved UiS er praksis en helt sentral del av studiet. Studentene blir veiledet, og vurdert i praksis, og må bestå praksis for å kunne fortsette på studiet. En god og lærerik praksistid er derfor avgjørende for mange studenter ved UiS, og skal i tillegg til å gi økte kunnskaper, ferdigheter og kompetanse innen et fremtidig yrke, også fortelle noe om studentens egnethet og skikkethet til å kunne utøve yrket når utdanningen er ferdig.

De fleste studentene som kontakter studentombudet for praksisrelaterte problemstillinger har enten strøket i praksis, ikke fått praksis der de ønsker, eller opplever praksisen som vanskelig relasjonelt. Studentombudet er ikke klageinstans, men ombudet gir råd og veiledning om klageprosess og rettigheter, og også bistand i form av gjennomlesning og kommentarer i klageskriving ved behov.

I studieåret 2019/2020 fikk studentombudet 17 henvendelser kategorisert under tema praksis. Det er en økning på 7 fra forrige rapportperiode.

Ikke alle problemstillinger knyttet til praksis handler om innholdet i selve praksisemne. Noen ganger kan det dreie seg om andre utfordringer:

En student kontaktet studentombudet på vegne av flere studenter fordi de gjerne ville amme barna sine samtidig som de var i praksis. Problemstillingen var at rammeplanen for praksis krever et visst timeantall i hver praksisperiode, med rett til 10% fravær. Studentene har rett til å amme sitt barn inntil to ganger daglig og til sammen maks en time per dag når hun er i praksis, men tiden går av de 10 % av nærværplikten som studenten kan være borte. Studenten må uansett innfri 90 % nærværplikt. Fakultetet svarte studentene at de er bundet til rammeplanen som har et krav om 90% tilstedeværelse uavhengig av årsak til fravær. Det studentene mente var at dette stridte med Uhl § 4-

3 som henviser til Likestillings- og diskrimineringslovens § 13 og videre § 6 og lurer på når amming blir ansett som fravær. Studentombudet undersøkte saken, og informerte studentene om at de har rett på ammefri, men må også være tilstrekkelig med timer på praksisstedet. Amming er derfor pr.def. fravær. Diskriminering på grunn av amming vil oppstå dersom institusjonen ikke legger til rette for ammingen. Det er derimot ikke det samme som å fjerne de obligatoriske kravene.

Særlig om kategorien koronarelatert

«I dag kommer regjeringen med de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid. Tiltakene kommer til å ha stor innvirkning på vår personlige frihet. Norge blir satt på en stor prøve som samfunn, men også som enkeltmennesker. I denne perioden vil alle få en annerledes hverdag».

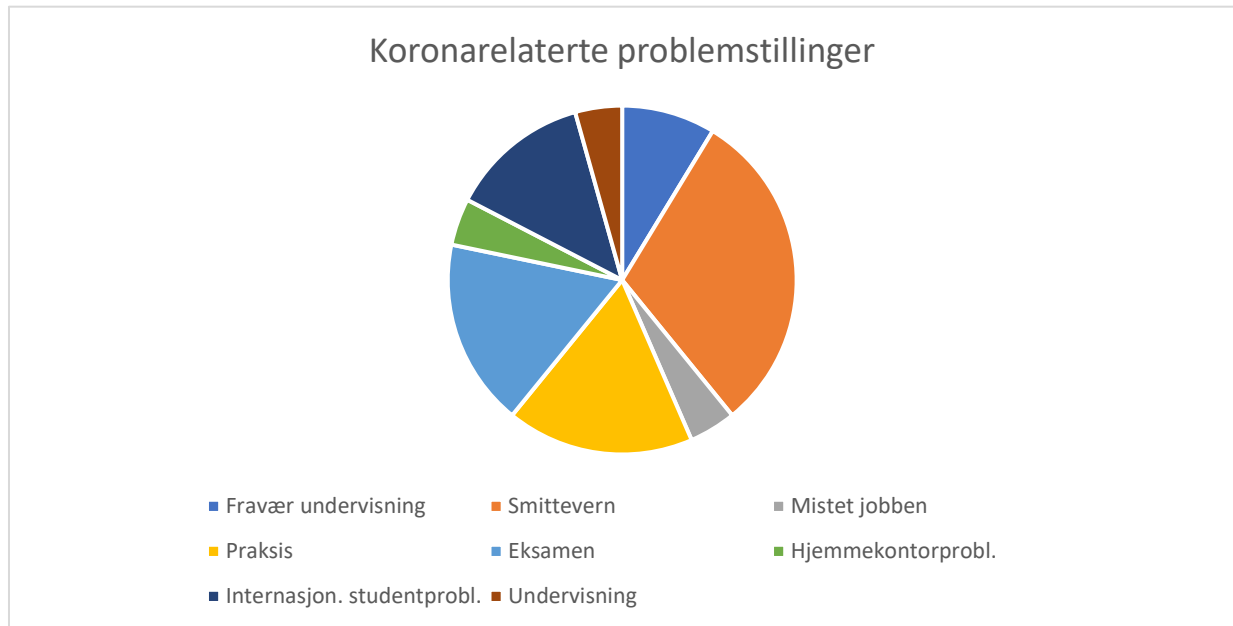
12. mars 2020. En dato for historiebøkene. Lock-down. Alt stengte. Alle utdanningsinstitusjoner, fra barnehage til universitet, stengte. Som studentombud hadde man merket uroen blant studentene i et par uker allerede. Flere tok kontakt med studentombudet fordi de var bekymret for å møte opp på campus, for å sette seg på bussen, for å gå i kantinen, for å sette seg i en fullstappet forelesningssal. Mange internasjonale studenter tok kontakt fordi de hadde snakket med sine familier i hjemlandet; i Italia, Spania og Frankrike. De advarte om at dersom ikke UiS tok grep ville viruset nå UiS også.

Basert på bekymringene studentene uttrykte da de kontaktet studentombudet, samtidig som man så at smitten økte voldsomt i hele Europa, var det eneste fornuftige å si da en kollega spurte ombudet om det var mange bekymrede studenter som tok kontakt: «UiS burde stenge». Det var 11. mars. Dagen etter låste vi dørene, tømte campus, og ba alle gå hjem. Det var surrealistisk. For alle.

Haralds løsning med gjemmekontor fungerte dårlig. Han svarte ikke på mail og tok ikke telefonen

Som studentombud så man for seg et renn av fortvilte, forvirrende og hjelpeløse studenter som ville ringe og sende -epost til ombudet. Men slik ble det ikke. Fra mars til og med juli 2020 hadde studentombudet 23 henvendelser som var koronarelaterte. I diagrammet under ser man hva underkategoriene av koronarelaterte problemstillinger omhandlet:

Man ser av diagrammet over at de fleste som tok kontakt med studentombudet hadde problemstillinger knyttet til smittevern. Også praksisrelaterte problemstillinger og eksamen var det flere som tok kontakt om.

Man kunne tenke seg at det var langt flere som henvendte seg til studentombudet i den helt unike situasjonen landet og UiS sto i våren 2020. Studentombudet var i kontakt med kolleger ved de andre utdanningsinstitusjonene i Norge på denne tiden. Alle rapporterte om det sammen; forbausende få henvendelser knyttet til pandemien. Tre hypoteser kan være med på å forklare hvorfor:

- UiS mobiliserte og brukte mye ressurser på å håndtere studenter som kontaktet UiS. Det ble nedsatt en egen gruppe som håndterte alle typer henvendelser fra studenter i denne tiden. Denne gruppen hadde høyt trykk og mange henvendelser og har helt klart dempet trykket på studentombudsordningen.
- Fakulteter og institutter ved UiS har vært gode på informasjon ut til studentene. Det sammenholdt med imøtekommenhet, forståelse og tilrettelegging i en svært vanskelig situasjon for alle studenter har medført færre henvendelser til studentombudet
- Mange studenter henvender seg til studentombudet som resultat at de snakker med andre studenter, deler erfaringer og forteller om problemstillinger. Dette genererer en del henvendelser til studentombudet. Mange av de som kontakter studentombudet refererer til hva andre studenter har sagt, opplevd, har rett til, slipper krav om etc... I pandemien var den fysiske kontakt mellom studentene omtrent fraværende sammenlignet med normaltstanden. Man kan tenke seg at hver enkelt student hadde nok med å «overleve» som student og følge utdanningsplanen. Dette kombinert med at man fikk hjelp og støtte som referert i punkt 1 og 2 kan ha medført færre henvendelser til studentombudet.

I sporadisk kontakt med flere av de andre studentombudene i Norge våren 2020, var det også andre som dro frem hypotesene over som mulige forklaringer på at ikke flere tok kontakt med ombudet i denne perioden.

Det presiseres likevel, at på tross av unntakstilstanden våren 2020, var henvendelser til studentombudet som ikke omhandlet pandemien omtrent som vanlig.

Kassetillitsvalg for en gruppe studenter på masternivå tok kontakt med studentombudet da de i slutten av mars 2020 fikk beskjed om at alle skoleeksamener ville bli konvertert til hjemmeeksamen. I den forbindelse oppdaget studentene at en allerede fastsatt hjemmeeksamen ville krasje med en konvertert hjemmeeksamen, slik at de overlappet hverandre med en dag. Dette syntes studentene forståelig nok at var uheldig. Studentombudet kontaktet programansvarlig som ikke var klar over denne overlappingen. Resultatet ble at den konverterte hjemmeeksamenen ble flyttet til et senere tidspunkt.

Særlig om kategorien PhD

Er doktorgradskandidatene ved UiS studenter eller er de ansatte? Eller begge deler?

Det har i flere år vært diskutert om det bør være et stipendiatombud ved norske universiteter og høyskoler. I forbindelse med arbeidet med lovfesting av studentombudsordningen som startet i februar 2018, blusset debatten om stipendiatombud opp igjen. Internasjonalt er denne ordningen for PhD-stipendiatene mer etablert. Ved universitetet i Lund har det vært ombud for stipendiater lenge, og i Tyskland har det vært en ordning i flere tiår.

I Norge har det vært ulik praksis knyttet til forholdet mellom studentombudet og stipendiatene. På Høgskolen Vestlandet har man en praksis der forhold som omhandler stipendiatene som studenter angår studentombudet, mens ansettelsesforhold er ikke omfattet. Har de f.eks. en konflikt som omfattes av arbeidsmiljøloven så får de ikke hjelp av studentombudet, men dersom problemstillingen/konflikten faller inn under området til universitets og høyskoleloven eller forvaltningsloven så får de hjelp av studentombudet. Ved Universitetet i Sørøst - Norge holdes døren åpen også for doktorgradsstipendiater. Det vil si at man i hvert enkelt tilfelle først vurderer om stipendiaten i situasjonen det gjelder anses å være student eller ansatt, og faller man ned på ansatt så avviser man henvendelsen, eller viser til rette instans (HR).

I forbindelse med lovfesting av studentombudsrollen som trådte i kraft i 2019, ble det aktuelt ved UiS å revidere mandatet til studentombudet. I den forbindelse kom problemstillingen knyttet til PhD-kandidatene også opp. Det har ved UiS lenge vært et ønske at også stipendiatene skulle omfattes av studentombudsrollen. Ansvarsområdet til studentombudet ved UiS ble dermed utvidet gjeldende fra 1.1.2020 til også å omfatte doktorgradsstudentene ved UiS. I mandatets punkt 2 heter det: «Studentombudet skal være en uavhengig bistandsperson som skal bistå og rådggi studenter i saker knyttet til studiesituasjonen. Med studenter menes alle registrerte studenter ved universitetet, inkludert doktorgradsstudenter».

Studentombudet har i rapportperioden kun hatt en henvendelse fra en PhD-student. Ordningen har kun vært gjeldene i seks måneder og i denne tiden har profileringsarbeid og møter med phd-kandidater vært veldig begrenset grunnet pandemien.

4. Andre oppgaver

Hovedoppgaven til studentombudet er å bistå og veilede studenter i saker knyttet til studiesituasjonen. Likevel er det også mange andre oppgaver knyttet til rollen som studentombud.

Fakultets- og instituttbesøk

Profilering av studentombudsfunksjonen er en viktig oppgave for studentombudet. En målsetting av at flest mulig studenter og ansatte skal kjenne til studentombudsordningen og vite at man kan kontakte studentombudet dersom behovet melder seg, er avgjørende for i rollen som studentombud.

På denne bakgrunn har studentombudet ved starten av hvert semester, både høsten 2019 og våren 2020 sendt ut e-post til alle studenter ved UiS, presentert ombudsordningen og oppfordret studentene til å ta kontakt om behovet skulle melde seg. Det har vist seg effektivt å kontakte studentene på den måte. Man ser av henvendelsesstatistikken at september og februar er de månedene med klart flest henvendelser.

Studentombudet ønsker at også de ansatte ved UiS skal kjenne til ombudsordningen. Derfor har ombudet henvendt seg til alle fakultet og institutt ved UiS med ønske om å bli invitert til et av enhetenes faste møter. I forrige rapportperiode (2018/2019) var ombudet på besøk ved alle fakultet på UiS og ved mange institutt/avdelinger. Høsten 2019 var ombudet og presenterte studentombudsfunksjonen for studentrådet ved Fakultet for utøvende kunsthøgskole, og for ansatte ved avdeling for folkehelse ved Det helsevitenskapelige fakultet. I tillegg har ombudet besøkt en gruppe PhD-studenter ved Det teknisk-naturvitenskapelige fakultet. Ombudet håper å møte flere PhD-studenter fremover. Studentombudet har snakket om studentombudsrollen, hva ombudet kan og ikke kan gjøre, og viktigheten av at de ansatte kjenner til ordningen.

Deltakelse i arbeidsgrupper/møter

Studentombudet har gjennom fakultets- og instituttbesøk oppfordret ansatte til å ta kontakt med ombudet i saker som omhandler studenter, enten det gjelder en studentsak spesielt (taushetsplikt i hensyntatt) eller det er av mer generell art. Studentombudet har mottatt tre slike henvendelser i løpet av året. Studentombudet vil benytte anledningen til å oppfordre ansatte til å fortsette å ta kontakt. Dette kan være nyttige møtepunkt for samtaler og belysning av problemstillinger til beste for studentene våre.

Læringsmiljøutvalget ved utdanningsdirektøren nedsatte en arbeidsgruppe høsten 2018 som skulle se på tillitsvalgtordningen for studenter ved UiS. Denne arbeidsgruppen ble ledet av nestleder i studentorganisasjonen, og bestod i tillegg av sekretær for LU, samt to andre representanter fra LU (vitenskapelig ansatte) og studentombud. Arbeidsgruppen hadde 5 møter gjennom studieåret, men av ulike årsaker ble det ikke levert rapport til LU før sommeren. Usikkerhet knyttet til mandatet til arbeidsgruppen og hva rapporten fra gruppen skulle inneholde, gjorde at saken ble utsatt til høsten 2019. I desember 2019 startet gruppen opp igjen sitt arbeid, hadde jevnlig møter våren 2020, saken ble sendt på høring i institusjonen og lagt frem for LU i mai 2020, med følgende vedtak:

- Læringsmiljøutvalget tilrår at det innføres en tillitsvalgt-ordning som inneholder følgende elementer: 1. Fakultetsledelsen har ansvar for at det er tillitsvalgte på emne-, studieprogram- og fakultetsnivå.*
- 2. De tillitsvalgte blir oppnevnt eller valgt.*
- 3. Det blir gjennomført opplæring av de tillitsvalgte*
- 4. Studenttillitsvalgte i sentrale utvalg, styrer og nemder honoreres.*

Utvalget ber om at forslag til tillitsvalgtdordning med innspill fra LU overleveres prosjektleder som «Delprosjekt E Tillitsvalgt-ordningen», og at det legges frem en sak frem for styret om ny tillitsvalgtdordning ved UiS.

At universitetet har et velfungerende studenttillitsvalgtsystem er viktig for studentene og deres påvirknings- og medvirkningsmuligheter, og har stor betydning for læringsmiljøet. Studentombudet er veldig glad for at arbeidet ble tatt opp igjen, og ser frem til at saken behandles i styret høsten 2020.

Studentombudet har også gjennom studieåret hatt jevnlig møter med leder i studentorganisasjonen og jurist i utdanningsavdelingen, som ansvarlig for varslingssystemet til UiS. Dette har vært nyttige uformelle møter der vi har utvekslet erfaringer og på generelt grunnlag drøftet saker og problemstillinger som rører seg blant studentene.

Ved revisjon av studentombudets mandat ble det også sett på organisatorisk plassering av studentombudsfunksjonen. Det er viktig at ombudet er nøytralt og uavhengig, og det er derfor av betydning hvor ombudet er organisatorisk plassert for å ivareta disse verdiene. Fra 1.1.20 er studentombudet organisatorisk plassert i rektors stab med kontorsjef som nærmeste overordnede. Som et resultat av at ombudet nå er plassert i rektors stab, har ombudet hatt jevnlig møter med kontorsjef, personvernombud og vitenskapsombud. I tillegg har prorektor for forskning og leder for forskningsetisk utvalg Sigmund Stokka deltatt i disse møtene. Dette er nyttige møter og danner grunnlag for diskusjoner der deltakerne i møtet har sammenlignbare problemstillinger eller saker som kan berøre hverandre.

Opplæring av tillitsvalgte

Det ligger til studentombudets mandat «å informere om ombudets rolle og gi opplæring til studenttillitsvalgte.» På denne bakgrunn av studentombudet inngått et samarbeid med en gruppe ansatte ved UiS, ledet og initiert av førsteamanuensis Åse Helene Bakkevig Dagsland ved Norsk hotellhøgskole UiS, som sammen med studentorganisasjon hvert år arrangerer en samling i form av kurs for studenttillitsvalgte i styret, råd og utvalg ved UiS. I november 2019 deltok studentombudet på opplæringskurs for tillitsvalget ved UiS, og presenterte og informerte om studentombudet, dets rolle og funksjon. Omkring 30 studenter deltok.

5. Nettverk, konferanser og møter utenfor UiS

Studentombudet er medlem av både nasjonale og internasjonale nettverk. I Norge har vi pr. 31.7.20 16 studentombud.

Studentombudet ved UiS representerer UiS i flere ulike nettverk. Rollen som studentombud, og stillingens uavhengighet er særegen i sektoren. Derfor er det avgjørende for studentombudet ved UiS å ha et godt samarbeid med andre studentombud. I løpet av rapportperioden har det nasjonale nettverket for studentombud hatt en samling (samlingen våren 2020 ble avlyst grunnet pandemien). I oktober arrangerte studentombudet ved UiA nasjonal og skandinavisk studentombudskonferanse i Kristiansand.

Studentombudet ved UiS inngikk en arbeidsavtale om å være studentombud også for studentene ved Høgskulen for grøn utvikling (HGU) på Bryne i september 2019. HGU har 42 studenter og er Norges minste høyskole. I rapportperioden har studentombudet kun hatt en henvendelse fra HGU. Studentombudet finner det ikke naturlig å ta med henvendelser utenfor UiS i denne rapporten, og det ligger heller ikke til avtalen med HGU å rapportere på disse henvendelsene.

6. Endelig - noen refleksjoner omkring arbeidet som studentombud i studieåret 2019/2020

24

Fra 1. august 2019 ble studentombudsordningen lovfestet. Det innebærer at alle studenter ved UiS har rett på tilgang til studentombud. Det er gledelig og se at flere tar kontakt med studentombudet, og at ombudet blir mer kjent i organisasjonen. En utvikling i antall henvendelser på over 170 % fra et studieår til neste anses først og fremst som en konsekvens av at ordningen er mer kjent, og at studenter derfor i større grad oppsøker hjelp ved behov. Tallenes tale i rapporten tilsier ingen bekymring knyttet til økningen i antall henvendelser når man ser hva henvendelsene omhandler. Det er snarere gledelig at flere studenter får hjelp i sine utfordringer og problemstillinger, og en gjennomgang av alle henvendelsene i rapportperioden medfører ikke økt bekymring fra studentombudets ståsted knyttet til rettsikkerhet, rettferdighet og likebehandling av våre studenter.

Jeg vil avslutte der jeg innledet; det har vært et år utenom det vanlige. Rapporteringsperioden for denne rapporten ender 31.7.2020. I skrivende stund er det ingenting som tyder på at unntakstilstanden vi står i ender dette året. Studentene gjør sitt beste, og har gjort det gjennom hele perioden. Studentene skal også vite at studentombudet gjør sitt beste for studentene, både i pandemitider og i normale tider, slik også resten av UiS gjør.

Det har vært et givende år. Givende å kunne bidra til å gjøre studentlivet litt lettere for studenter som har møtt på utfordringer i studiesituasjonen. Givende å lære, tegne og fortelle ferske og erfarne studenter om det regelverket UiS har, og hvorfor studentene noen ganger havner i situasjoner de ikke finner veien ut av selv. Det bidrar til å øke rettsikkerheten, rettferdigheten og likebehandlingen av våre studenter. Mange studenter uttrykker takknemlighet for den hjelpen de får. Det gjør jobben som ombud takknemlig.

En av de viktigste oppgavene i kommende studieår er å fokusere enda mer på å nå ut til studentene, gjøre studentombudsordningen enda mer kjent, til beste for studentene våre. Så krydder vi fingrende for nedadgående og utflatende pandemikurver, og for at de beste forskerne innen medisin finner en brukbar vaksine snarest mulig. Det vil gjøre studenttilværelsen betydelig lettere for mange av våre studenter. Det vil gjøre livet lettere for de alle fleste av oss.

Universitetet i Stavanger, 24.11.20

Maren Anne Kvaløy

Studentombud UiS

Vedlegg

Kategoribeskrivelse

Henvendelsene fra studentene er sortert etter ulike saksområder ut i fra hva som synes å være hovedinnholdet i henvendelsen. Her er noen eksempler på hva som ligger innunder hver enkel kategori.

Eksamen

- Formelle feil på eksamen, klage
- Eksamenskarakter, sensur, klage
- Begrunnelse for eksamenskarakter
- Oppmelding eller annullering av oppmelding til vurdering

Praksis

- Praksisplass
- Klage på praksislærer/veileder
- Klage på praksisstedet
- Forhold som ikke er regulert, men som angår eksamen/praksis

Studierelatert

- Pensum
- Obligatorisk aktivitet, undervisning, innlevering
- Undervisning, undervisningstilbud, fremmøte til undervisning, språk og målform
- Endring av studietilbud
- Programplaner og emneplaner
- Kvalitet og evaluering
- Studieprogresjon, utdanningsplaner
- Forhold som ikke er regulert, men som er relatert til studiet

Tilrettelegging

- Forsinkelser i saksbehandling av tilrettelegging
- Antall vurderingsforsøk, avbrutt vurdering, gyldig fravær
- Utsatt tid for innlevering
- Dispensasjon for obligatorisk oppmøte/innlevering
- Annen form for tilrettelegging, endret vurderingsform

Administrativt

- Saksbehandlingstid
- Begrunnelse for vedtak som ikke gjelder vurdering av faglige prestasjoner
- Klage på vedtak som ikke gjelder vurdering av faglige prestasjoner
- Informasjon og kunngjøringer
- Veiledningsplikt etter forvaltningsloven
- Andre saksbehandlingsregler etter forvaltningsloven, f.eks. informasjon om begrunnelse, klagerett, klagefrist og fremgangsmåten for klage
 - Annet som gjelder UiS' saksbehandling som forvaltningsorgan

Læringsmiljø

- Fysisk læringsmiljø

- Psykososialt læringsmiljø, ansattes opptreden, medstudents opptreden, konflikt
- Organisatorisk læringsmiljø, studentorgan, studentrepresentanter
- Andre forhold relatert til helse, sikkerhet og velferd

Opptak/studierett

- Opptak til studieprogram eller enkeltemner ved UiB
- Masteropptak
- Andre forhold som ikke er regulert

PhD

- Alle type henvendelser fra doktorgradsstipendiater som omhandler studiesituasjoenn og som ikke angår deres ansattforhold til UiS.

Koronarelatert

- Fravær undervisning
- Praksis
- Internasjonale studenter
- Smittevern
- Eksamen
- Undervisning
- Mistet jobben
- Hjemmekontorproblematikk

Annet

Andre saker som ikke passer inn i kategoriene over, men som er relatert til studiesituasjonen.

Henvendelser utenfor ordningen

- Studenter fra andre utdanningsinstitusjoner
- Spørsmål eller situasjoner knyttet til Studentsamskipnaden i Stavanger, eller andre
- eksterne aktører knyttet til studiesituasjonen
- Henvendelser som ikke er knyttet til studiesituasjonen

De presiseres at det ikke har vært henvendelser nyttet til alle de overnevnte punktene, men det er eksempler på saker som ligger under kategorien.

Mandat

Mandat for studentombudet ved UiS

Organisatorisk plassering vedtatt av rektor etter drøftinger i sentralt hovedavtaleutvalg 2.12.2019. Mandat er vedtatt av universitetsstyret 26.11.2014 med virkning fra 1.1.2015. Ansvarsområde er fra 1.1.2020 utvidet til også å gjelde doktorgradsstudenter.

Organisatorisk plassering:

1. Studentombudet er organisatorisk plassert i rektors stab med kontorsjef som nærmeste overordnede.
2. Studentombudet rapporterer direkte til styret gjennom årsrapporten.

Mandat

1. Studentombudet skal være en frittstående instans som ikke er underlagt noen instruksjonsmyndighet.
2. Studentombudet skal være en uavhengig bistandsperson som skal bistå og rådgi studenter i saker knyttet til studiesituasjonen. Med studenter menes alle registrerte studenter ved universitetet, inklusiv doktorgradsstudenter.
3. Studentombudet skal bidra til at saker løses på lavest mulig nivå, men skal ikke være et klageorgan med vedtaksmyndighet. Studentombudet kan i utgangspunktet ta alle sakstyper som angår studentene, men tar ikke stilling til faglige spørsmål. Studentombudet skal heller ikke bistå i saker som gjelder klage på karakterer, men kan gi studentene informasjon om klagefrister og rettigheter ved klage. Dersom studentombudet ikke selv kan behandle en sak, skal ombudet henvise studenten videre til rett instans.
4. Studentombudet kan ikke omgjøre eller oppheve vedtak som er fattet av de faste beslutningsorganer ved universitetet.
5. Både studenter og ansatte skal kunne varsle studentombudet om kritikkverdige forhold som berører studentenes situasjon. Det skal kunne varsles konfidensielt dersom det bes om det. Dersom det varsles konfidensielt, gjør studentombudet oppmerksom på at det vil være begrenset i hvilken grad saken kan forfølges.
6. Studentombudet skal påse at saker får en forsvarlig og korrekt behandling og at studentenes rettigheter og vanlige saksbehandlingsregler blir ivaretatt.
7. Studentombudet har anledning til å fremme saker direkte til styret eller andre organ med beslutningsmyndighet ved universitetet om nødvendig. Studentombudet har imidlertid ikke møteplikt i noe organ ved universitetet annet enn styret dersom styret i enkeltsaker selv skulle bestemme dette. Studentombudet kan ta saker opp direkte med fakultetets ledelse. Studentombudet kan også melde saker inn for HR-avdelingen dersom det finnes nødvendig.
8. Studentombudet skal fritt kunne ta opp saker på eget initiativ og har rett til å avgi høringsuttalelser i alle saker som behandles på alle nivå, og som direkte eller indirekte berører studentene. Studentombudet skal fritt kunne avgi en uttalelse dersom ombudet finner det nødvendig.
9. Studentombudet skal på eget initiativ kunne iverksette og foreta undersøkelser og rimelighetsvurderinger i forbindelse med behandling av studentsaker og andre forhold som gjelder studentene på både konkret og generelt grunnlag.
10. Studentombudet har myndighet til å innkalle til løsningsfokuserte møter mellom berørte parter.
11. Studentombudet kan synliggjøre og foreslå tiltak det finner nødvendig.
12. Studentombudet skal informere om ombudets rolle og gi opplæring til studenttillitsvalgte.
13. Verken studenter eller noe organ ved universitetet har innsynsrett i studentombudets saker
14. Studentombudet har tilgang til Felles studentsystem, utover dette har ombudet bare innsyn i studentopplysninger eller saksdokumenter i den grad studenten det gjelder har gitt samtykke til innsyn. Studentombudet har taushetsplikt etter Forvaltningsloven § 13. (endret den 30.04.15, RF16/15).

15. Ombudet skal selv fritt kunne avgjøre hvilke saker det vil ta, men hovedområdet skal være saker som angår studentenes studiesituasjon. Studentombudets avgjørelse om å avvise en sak kan ikke påklages. Avgjørelsen skal likevel begrunnes.

16. Det er kun universitetsstyret som kan treffe beslutning om eventuell nedleggelse eller innskrenking av studentombudets mandat.